

Проценко А. О.,
*студентка 4 курсу спеціальності "Економіка",
освітньої програми "Економіка підприємства"*
Науковий керівник: Ушкальов В. В.,
*канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри економіки підприємства
та організації бізнесу
ХНЕУ ім. С. Кузнеця м. Харків*

СУЧАСНІ ФАКТОРИ ЦІНОУТВОРЕННЯ

Ціноутворення є важливим аспектом успішності на шляху до інтеграції в економічне європейське співтовариство для українських товаровиробників, і зокрема, в агропромисловій галузі. Саме аграрна сфера України містить значний потенціал, який має бути реалізованим і, у такий спосіб, дозволить створити фундамент економічного зростання країни. Проте на шляху до реалізації цього задуму на практиці виникають численні труднощі, що пов'язані з використанням застарілих уявлень про механізми та чинники ціноутворення в агропромисловій сфері. Тож уточнення чинників ціноутворення в сучасних умовах є актуальною проблемою, пошуку шляхів вирішення якої і присвячено дане дослідження.

Ціна є економічною формою, яка поєднує економічні відносини між пропозицією та попитом на товар. Вона представляє собою ключовий аспект ринкового механізму, визначаючи економічні відносини між виробниками і споживачами. Втім ефективність ціноутворення обумовлюється значно більшою кількістю чинників прямої та непрямої дії.

Фактори формування цін - це рушійні сили, суттєві обставини та основні причини, які мають визначальний вплив на утворення цін.

До особливостей функціонування агропромислового сектору слід віднести такі, як:

- диспаритет цін на різні види сільськогосподарської продукції, а також між сільськогосподарською та промисловою продукцією;
- обмежений попит на сільськогосподарську продукцію на внутрішньому ринку;
- низька варіація цін, що обмежує можливості впливу на значну кількість сільськогосподарської продукції [1; 2].

Зазначені особливості переорієнтовують виробників агропромислового сектору на пошук варіантів експорту власної продукції за кордон, де відносний рівень цін на продукцію є вищим, а характеристики попиту на продукцію – більш різноманітними та такими, що створюють більше можливостей. Втім, як свідчить практика, державне регулювання взаємовідносин із закордонними споживачами містить значну кількість ризиків, пов'язаних з географічними, соціально-економічними, політичними чинниками та впливом трансферних цін на конкурентне середовище [2; 3].

Всі ці фактори можна умовно поділяються на внутрішні та зовнішні.

До основних внутрішніх факторів, що визначають рівень цін виробників товарів, відносяться: рівень витрат виробництва; особливості виробничого процесу; специфіка вироблюваного товару; доступність необхідних ресурсів для виробництва; організаційний рівень, ступінь використання прогресивних методів виробництва; ринкова стратегія та тактика виробника та інші фактори.

Основні зовнішні фактори, що впливають на процес формування цін на товар конкретного виробника: споживчі уподобання щодо даного товару; рівень доходів покупців; споживчі очікування щодо майбутніх/змін цін та власних доходів виробника; ціни на супутні товари; ціни та нецінові пропозиції конкурентів тощо. Фактори зовнішнього порядку практично не піддаються контролю виробників товарів, але обов'язково враховуються при формуванні цін на продукцію, що випускається [4].

Втім в умовах кризи та високодинамічного зовнішнього середовища, можна виділити третю групу чинників – діалогових, тобто таких, повне керування якими товаровиробником неможливе, але спрямований вплив на які є цілком досяжним: ділова репутація, імідж, конкурентна політика.

Урахування комплексу зазначених факторів в процесі ціноутворення в агропромисловій галузі дозволить забезпечити можливість балансування інтересів різних груп стейкхолдерів, що позитивно вплине на забезпечення сталого розвитку та економічну стійкість підприємств галузі як на місцевому, так і на міжнародному рівні.

Список використаних джерел:

1. Радченко О. П., Сурмай О. О.. Удосконалення механізмів ціноутворення на продукцію аграрних підприємств. *Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління*. 2019. Т. 18, Вип. 1. С. 69–83. Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/rectpu_2019_18_1_7
2. Чехова І. В. Наукові підходи у сфері ціноутворення на товарну продукцію рослинництва. *Науково-технічний бюлетень Інституту олійних культур НААН*. 2022. Вип. 33. С. 141–147. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpiook_2022_33_16
3. Корінь І. С. Сучасний стан податкового контролю за трансфертним ціноутворенням в Україні під час воєнного стану. *Молодий вчений*. 2022. № 7. С. 96–100. Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2022_7_21
4. Гуда Н. Е. Економічна суть ціни та ціноутворення в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку. *Економіка та держава*. 2019. № 5. С. 106-110. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecde_2019_5_23